

Otázka - vliv

Otázka, kterou nám někdo položí, není nikdy pouhou otázkou, ale vždycky také obsahuje něco pozitivně říkajícího, něco sdělujícího. Donald Davidson, když byl u nás, uváděl takový příklad: ve společnosti se setkají dva přátelé a jeden osloví toho druhého: Tak jak se máš? Ještě biješ svou ženu? Tady neplatí, že on se „jenom ptá“, on také něco tvrdí – a říká to všem, kdo to ještě slyší. Na tom je vidět, že otázka může nás i ty kolem – pokud to také slyší – ovlivnit. V tomto smyslu nás ovšem může ovlivnit také otázka, kterou sice nikdo nevyslovil, ale která nám prostě „napadla“. Také taková otázka-nápad může něco „říkat“, „tvrdit“ – a nemusíme to být nutně my sami, kdo jsme za to „říkající“ skutečně odpovědní. (Ovšem můžeme být – jenže to lze těžko kontrolovat resp. ověřovat – tady se otvírá ona možná svévole psychologizování.) Pripusťme však, že nás může napadnout (tedy: „na nás padnout“) i něco „říkajícího“ či „tvrdícího“; a může to být nápad, který nám otevře oči pro to, co jsme dříve neviděli resp. čeho jsme si nebyli vědomi. Pak nás může ovlivnit i taková otázka, a to pozitivně i negativně. Bývá zvykem to připisovat povaze toho, komu otázka napadla: je třeba „podezíravý“ nebo „posedlý“ nějakou fixní představou apod. V tom všem se snadno skryje i ovlivnění, které nelze plně odvodit ani z povahy toho, komu otázka napadla, ani z povahy okolností. Tudy může jako nenápadnou průlinou přicházet nepředmětná výzva nebo pokyn jako „nápad“, který nelze odvodit z ničeho předchozího, tedy „minulého“. Potom nezbývá, než se domnívat, že myšlenky, které nás napadají, mohou mít svůj původ také v budoucnosti, tedy že jsou založeny na něčem, co není, nýbrž přichází. – A tak se ukazuje, že otázky mohou mít na tázajícího značný vliv, pokud ovšem má dostatečnou vnímavost tím směrem, kterým ukazují. Některé otázky mohou být ovšem až vtíravé a dotěrné, ale to neplatí o těch, které přicházejí z budoucnosti.

(Písek, 040509-1.)